HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a cincea)

1 iulie 2010*

În cauzele conexate T-568/08 și T-573/08,

Métropole télévision (M6), cu sediul în Neuilly-sur-Seine (Franța), reprezentată de O. Freget, N. Chahid-Nouraï, R. Lazerges și M. Potel, avocați,

Télévision française 1 SA (TF1), cu sediul în Boulogne-Billancourt (Franța), reprezentată de J.-P. Hordies și C. Smits, avocați,

reclamante,

susținute de

Canal +, cu sediul în Issy-les-Moulineaux (Franța), reprezentată de E. Guillaume, avocat,

intervenientă,

* Limba de procedură: franceza.

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată de domnii B. Stromsky și B. Martenczuk, în calitate de agenți,

pârâtă,

susținută de

Republica Franceză, reprezentată inițial de domnul G. de Bergues și de doamna A.-L. Vendrolini și ulterior de domnii de Bergues și L. Butel, în calitate de agenți,

France Télévisions, cu sediul în Paris (Franța), reprezentată de J.-P. Gunther, D. Tayar, A. Giraud și S. Snoeck, avocați,

interveniente,

având ca obiect cereri de anulare a Deciziei C(2008) 3506 final a Comisiei din 16 iulie 2008 privind proiectul Republicii Franceze de a face un aport de capital în valoare de 150 de milioane de euro în favoarea France Télévisions SA și cereri de a adresa Comisiei un ordin de deschidere a procedurii oficiale de investigare,

TRIBUNALUL (Camera a cincea),

compus din domnii M. Vilaras (raportor), președinte, M. Prek și V. M. Ciucă, judecători,

grefier: doamna T. Weiler, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 10 martie 2010,

pronunță prezenta

Hotărâre

Cadrul juridic

1 Articolul 16 CE prevede:

„Fără a aduce atingere articolelor 73 [CE], 86 [CE] și 87 [CE] și având în vedere locul ocupat de serviciile de interes economic general în cadrul valorilor comune ale Uniunii, precum și rolul pe care îl au acestea în promovarea coeziunii sociale și teritoriale a Uniunii, Comunitatea și statele membre, fiecare în limita competențelor care le revin și în limita domeniului de aplicare al prezentului tratat, se asigură de funcționarea serviciilor respective pe baza principiilor și în condițiile care să le permită îndeplinirea misiunilor lor."

2 Articolul 86 alineatul (2) CE prevede:

„Întreprinderile care au sarcina de a gestiona serviciile de interes economic general sau care prezintă caracter de monopol fiscal se supun normelor prezentului tratat

și, în special, normelor privind concurența, în măsura în care aplicarea acestor norme nu împiedică, în drept sau în fapt, îndeplinirea misiunii speciale care le-a fost încredințată. Dezvoltarea schimburilor comerciale nu trebuie să fie afectată într-o măsură care contravine intereselor Comunității."

3 Articolul 87 alineatul (1) CE prevede:

„Cu excepția derogărilor prevăzute de prezentul tratat, sunt incompatibile cu piața comună ajutoarele acordate de state sau prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau sectoare de producție, în măsura în care acestea afectează schimburile comerciale dintre statele membre."

4 Articolul 311 CE prevede:

„Protocoalele care, prin acordul comun al statelor membre, sunt anexate la prezentul tratat fac parte integrantă din acesta."

5 Protocolul privind sistemul de radiodifuziune publică în statele membre (JO 1997, C 340, p. 109, denumit în continuare „Protocolul de la Amsterdam"), introdus prin Tratatul de la Amsterdam ca anexă la Tratatul CE, prevede:

„[Statele membre,] considerând că radiodifuziunea ca serviciu public în statele membre este direct legată de nevoile democratice, sociale și culturale ale fiecărei societăți, precum și de necesitatea de a păstra pluralismul în mass-media, au convenit asupra dispozițiilor interpretative următoare, care sunt anexate la Tratatul [CE]:

Dispozițiile [T]ratatului [CE] nu aduc atingere competenței statelor membre de a participa la finanțarea serviciului public de radiodifuziune în măsura în care finanțarea se acordă organismelor de radiodifuziune cu scopul ca acestea să își îndeplinească misiunea de serviciu public așa cum a fost ea conferită, definită și organizată de fiecare stat membru și în măsura în care finanțarea respectivă nu aduce atingere condițiilor schimburilor comerciale și concurenței în Comunitate într-o măsură care ar fi contrară interesului comun, fiind de la sine înțeles că realizarea mandatului acestui serviciu public trebuie să fie luată în considerare." [traducere neoficială]

6 La 15 noiembrie 2001, Comisia Comunităților Europene a publicat o Comunicare privind aplicarea normelor privind ajutoarele de stat serviciilor publice de radiodifuziune (JO C 320, p. 5, Ediție specială, 08/vol. 4, p. 19, denumită în continuare „Comunicarea privind radiodifuziunea"), în cadrul căreia Comisia a stabilit principiile pe care le va urma în aplicarea articolului 87 CE și a articolului 86 alineatul (2) CE în ceea ce privește finanțarea de către stat a organismelor publice de radiodifuziune.

Faptele aflate la originea litigiilor

7 France Télévisions este o societate publică franceză, creată prin Legea franceză 2000-719 din 1 august 2000 de modificare a Legii 86-1067 din 30 septembrie 1986 privind libertatea de comunicare (JORF nr. 177 din 2 august 2000, p. 11903), care deține canalele de serviciu public France 2, France 3, France 4, France 5, France Ô, precum și RFO (Réseau France Outre-mer) ce regrupează televiziunile și radiourile publice care transmit în departamentele și teritoriile franceze de peste mări.

8 În urma anunțului Președintelui Republicii Franceze din 8 ianuarie 2008 privind suprimarea la termen a publicității televizate la televiziunea publică, Republica Franceză a notificat Comisiei, la 11 iunie 2008, proiectul său de a face un aport de capital în valoare de 150 de milioane de euro în favoarea France Télévisions.

9 La 18 iunie 2008, Comisia a solicitat informații suplimentare Republicii Franceze, care i-au fost furnizate prin scrisoarea din 26 iunie 2008.

10 La 16 iulie 2008, Comisia a adoptat Decizia C(2008) 3506 final a Comisiei privind proiectul Republicii Franceze de a face un aport de capital în valoare de 150 de milioane de euro în favoarea France Télévisions SA (denumită în continuare „decizia atacată"). O comunicare succintă a acestei decizii a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* din 23 septembrie 2008 (JO C 242, p. 2).

11 În decizia atacată, Comisia a arătat că măsura notificată se situa în contextul general al finanțării publice a France Télévisions, examinat deja în Decizia 2004/838/CE a Comisiei din 10 decembrie 2003 privind ajutoarele de stat puse în aplicare de Franța în

favoarea France 2 și a France 3 (JO 2004, L 361, p. 21, denumită în continuare „Decizia din 10 decembrie 2003") și în Decizia C(2005) 1166 final a Comisiei din 20 aprilie 2005 privind ajutorul acordat France Télévisions [ajutorul E 10/2005 (ex C 60/1999) – Franța, Redevență radiodifuziune], o comunicare succintă a acesteia fiind publicată în Jurnalul Oficial din 30 septembrie 2005 (C 240, p. 20) (denumită în continuare „Decizia din 20 aprilie 2005"), dar constituia o măsură diferită de cele care făceau obiectul deciziilor menționate [alineatul (3) din decizia atacată].

12 În aprecierea sa privind măsura notificată, după ce a constatat că erau îndeplinite condițiile privind existența unui ajutor de stat, referitoare la o intervenție a statului sau la implicarea unor resurse de stat, la afectarea schimburilor comerciale dintre statele membre, la existența unui avantaj și, în sfârșit, la atingerea sau la amenințarea de a aduce atingere concurenței [alineatele (13)-(33) din decizia atacată], Comisia a examinat compatibilitatea ajutorului de stat cu piața comună în temeiul articolului 86 alineatul (2) CE [alineatele (34)-(50) din decizia atacată].

13 În acest context, după ce a constatat că era îndeplinită cerința privind definiția, mandatul și controlul misiunii de serviciu public ale France Télévisions [alineatele (36)-(42) din decizia atacată], Comisia a examinat condiția privind proporționalitatea [alineatele (43)-(49) din decizia atacată].

14 În această privință, Comisia a arătat că finanțarea serviciului public furnizat de France Télévisions se baza pe un sistem mixt în sensul Comunicării privind radiodifuziunea, întrucât cuprinde resurse de stat și venituri care provin din activități comerciale, și că această comunicare amintea libertatea de principiu de care dispun statele membre de a alege mijloacele de finanțare a obligațiilor de serviciu public și pornea de la principiul că finanțarea din partea statului este necesară în general în acest scop, în

măsura în care ajutoarele de stat nu depășesc costurile nete implicate de misiunea de serviciu public, ținând cont și de alte venituri directe sau indirecte rezultate din această misiune [alineatul (43) din decizia atacată].

15 Comisia a constatat că ajutorul de stat notificat „prevăzut sub forma unui aport de capital în valoare de 150 de milioane de euro nu depăș[ea] decât cu aproximativ [...] milioane de euro variația veniturilor din publicitate constatată deja, de [...] milioane de euro între veniturile din publicitate încasate în perioada ianuarie-iunie 2008 și cele încasate în perioada ianuarie-iunie 2007". Comisia a adăugat că „[p]rin confirmarea voinței guvernamentale de a suprima publicitatea de la televiziunile publice, continuarea acestei tendințe [părea] suficient de previzibilă pentru a atinge estimarea făcută de operator și acceptată de autoritățile franceze de [...] milioane de euro a pierderilor de venituri pentru întreg anul 2008" [alineatul (45) din decizia atacată].

16 Comisia a constatat că, „în acest context, definiția obligațiilor și a altor surse de finanțare a serviciului public pentru France Télévisions rămâne[a] neschimbat[ă], cu costuri majorate până la valoarea de [...] milioane de euro potrivit autorităților franceze ca urmare a necesității de a produce programe suplimentare cauzate de dispariția anunțurilor", și a reținut că „[d]iminuarea veniturilor din publicitate la suma de [...] milioane de euro [era] susceptibilă să amputeze cu atât mai mult beneficiul net rezultat din activitățile comerciale prin creșterea în mod automat și proporțional a costului net al activității de serviciu public care va fi, pe de altă parte, crescut cu suma de [...] milioane de euro, necesară pentru a produce programe suplimentare" [alineatul (46) din decizia atacată].

17 Comisia a considerat că, „[î]n aceste condiții, un aport de 150 de milioane de euro din resurse publice suplimentare nu [era] susceptibil să depășească variațiile generate în costul net al serviciului public ca urmare a evoluțiilor veniturilor din publicitate pentru anul 2008 și a necesității de a produce programe suplimentare" și că, „[p]rin

urmare, aportul de capital nu ar trebui să antreneze o supracompensare a costurilor implicate de îndeplinirea misiunilor de serviciu public" [alineatul (47) din decizia atacată].

18 Comisia a arătat, referindu-se la angajamentele asumate de Republica Franceză în contextul altor măsuri de finanțare a France Télévisions examinate în Decizia din 20 aprilie 2005 [alineatul (12) din decizia atacată], că, „[î]n orice caz, acordarea unor noi resurse publice în favoarea France Télévisions rămâne[a] supusă respectării angajamentului asumat de Republica Franceză și transpus în actele sale cu putere de lege pentru a evita ca aportul din resurse publice să antreneze vreo supracompensare a costurilor nete ale serviciului public [...]" [alineatul (48) din decizia atacată].

19 Comisia a arătat că, „[î]n cadrul prezentei proceduri, autoritățile franceze [îi confirmaseră] [...] că aceste dispoziții se vor aplica" și că „se angaj[au] să le aplice în privința aportului de capital avut în vedere, în scopul alocării acestuia pentru cheltuieli ce rezultau din obligațiile de serviciu public ale France Télévisions". Comisia a adăugat că „autoritățile [menționate] [se angajaseră] astfel să se asigure că se procedează astfel și să [îi] raporteze […] cel târziu la trei luni după închiderea conturilor exercițiului 2008", și a arătat că „prin urmare, [ar trebui] să se țină seama de evoluția reală a veniturilor din publicitate ale France Télévisions pentru întreg anul 2008 și de eventualele sarcini de a produce programe care împovărează costul serviciului public" [alineatul (49) din decizia atacată].

20 Având în vedere cele ce precedă, Comisia a decis, în contextul articolului 4 alineatul (3) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului [88 CE] (JO L 83, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 41), să nu ridice obiecții față de măsura notificată, în ceea ce privește un ajutor compatibil cu tratatul, în temeiul articolului 86 alineatul (2) CE și a decis ca Republica Franceză să îi transmită rapoarte referitoare la alocarea efectivă a acestui

ajutor pentru finanțarea obligațiilor de serviciu public cu care este însărcinată France Télévisions în termen de trei luni de data închiderii conturilor exercițiului 2008 (decizia atacată, titlul „5. Decizie”).

Procedura și concluziile părților

21 Prin cererile depuse la grefa Tribunalului la 17 decembrie 2008, reclamantele, Métropole télévision (M6) și Télévision française 1 SA (TF1), au introdus prezenta acțiune.

22 Prin două ordonanțe ale președintelui Camerei a cincea a Tribunalului din 6 mai 2009, s-a admis intervenția Canal + în susținerea concluziilor prezentate de M6, în cauza T-568/08, și de TF1, în cauza T-573/08.

23 Prin patru ordonanțe ale președintelui Camerei a cincea a Tribunalului din 22 iunie 2009, s-a admis intervenția Republicii Franceze și a France Télévisions în susținerea concluziilor prezentate de Comisie în cauzele T-568/08 și T-573/08.

24 Prin Ordonanța președintelui Camerei a cincea a Tribunalului din 2 februarie 2010, prezentele cauze au fost conexate pentru buna desfășurare a procedurii orale și în vederea pronunțării hotărârii.

25 Prin scrisoarea din 8 martie 2010, Canal + a informat Tribunalul că nu intenționa să intervină în cadrul ședinței din 10 martie 2010.

26 În cauza T-568/08, M6, susținută – cu excepția capătului de cerere privitor la cheltuielile de judecată – de Canal +, solicită Tribunalului:

— declararea acțiunii ca admisibilă și întemeiată;

— anularea deciziei atacate;

— emiterea unui ordin de deschidere a procedurii oficiale de investigare;

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

27 În cauza T-573/08, TF1, susținută – cu excepția capătului de cerere privitor la cheltuielile de judecată – de Canal +, solicită Tribunalului:

— declararea acțiunii ca admisibilă și întemeiată;

— anularea deciziei atacate;

— emiterea unui ordin de deschidere a procedurii oficiale de investigare;

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

28 În fiecare dintre cauzele T-568/08 și T-573/08, Comisia, susținută de Republica Franceză și de France Télévisions, solicită Tribunalului:

— respingerea acțiunii în parte ca inadmisibilă și în parte ca nefondată;

— obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată.

29 Cu ocazia ședinței din 10 martie 2010, reclamantele au renunțat la cel de al treilea capăt de cerere al concluziilor, privind emiterea unui ordin de deschidere a procedurii oficiale de investigare, fapt consemnat în procesul-verbal de ședință.

În drept

30 M6 invocă trei motive de anulare întemeiate, în primul rând, pe încălcarea drepturilor sale procedurale, în al doilea rând, pe caracterul insuficient al informării Comisiei și, în al treilea rând, pe încălcarea obligației de motivare. TF1 invocă două motive de anulare întemeiate, în primul rând, pe încălcarea obligației de a deschide procedura oficială de investigare în prezența unor dificultăți serioase și, în al doilea rând, pe încălcarea obligației de motivare.

31 Primul motiv de anulare invocat de M6 a cărui admisibilitate a fost pusă la îndoială de Comisie în temeiul articolului 44 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură al Tribunalului trebuie considerat admisibil. Astfel, acest prim motiv de anulare invocat de M6 trebuie interpretat în coroborare cu al doilea motiv de anulare al acestei reclamante, prin care vizează, în esență și asemenea primului motiv de anulare invocat de TF1, anularea deciziei atacate, motiv întemeiat pe existența unor dificultăți serioase care ar fi impus deschiderea procedurii oficiale de investigare.

32 În aceste condiții, examinarea prezentelor acțiuni trebuie începută cu analiza primului și a celui de al doilea motive de anulare invocate de M6, luate împreună, și a primului motiv de anulare invocat de TF1.

Cu privire la primul și la al doilea motiv de anulare invocate de M6, luate împreună, și cu privire la primul motiv de anulare invocat de TF1, întemeiate, în esență, pe încălcarea obligației de a deschide procedura oficială de investigare în prezența unor dificultăți serioase

Argumentele părților

33 Reclamantele, susținute de Canal +, afirmă că decizia atacată conține un anumit număr de inexactități și imprecizii, care arată că Comisia nu s-a informat suficient și nu a examinat suficient împrejurările concrete, atât economice, cât și juridice, aflate la originea veniturilor din publicitate ale France Télévisions. În consecință, Comisia nu ar fi creat cadrul adecvat pentru a putea constata existența unor dificultăți serioase care ar fi impus deschiderea procedurii oficiale de investigare.

34 Printre aceste inexactități și imprecizii s-ar afla, în primul rând, aprecierile Comisiei potrivit cărora „anunțul din 8 ianuarie 2008 și confirmarea dispariției la termen a publicității [au] avut un impact imediat asupra bugetului France Télévisions" [alineatul (9) din decizia atacată], în timp ce, la originea pierderilor de venituri din publicitate ale France Télévisions s-ar afla tocmai noile condiții generale de vânzări ale acesteia – a căror adoptare ar constitui o eroare strategică a acestui post de radiodifuziune. TF1 adaugă, ca altă cauză de diminuare a veniturilor din publicitate ale France Télévisions, condițiile pieței vânzării de spații publicitare în Franța care existau încă dinainte de anunțul prezidențial din 8 ianuarie 2008 și pe care Comisia le-ar fi cunoscut.

35 Ținând seama de aceste aprecieri eronate ale Comisiei cu privire la cauza diminuării veniturilor din publicitate ale France Télévisions, Comisia nu ar fi creat cadrul adecvat pentru a putea constata că această diminuare era în realitate cauzată de o eroare de gestiune legată de revirimentul politicii comerciale a France Télévisions, constatare care ar fi putut să o determine să concluzioneze că aportul în litigiu disimula, de fapt, un ajutor pentru funcționare care viza eliberarea France Télévisions de costurile pe care aceasta ar fi trebuit să le suporte în mod normal în cadrul gestiunii sale curente sau în cadrul activităților sale obișnuite și care nu ar putea fi autorizat decât în împrejurări excepționale.

36 În al doilea rând, Comisia nu ar fi putut afirma în mod rezonabil, fără să efectueze o analiză precisă a veniturilor și a sarcinilor în cauză, că deficitul veniturilor din publicitate creștea „în mod automat" costul net al serviciului public [alineatul (46) din decizia atacată]. Se invocă, în această privință, punctul 49 teza finală din Comunicarea privind radiodifuziunea.

37 În al treilea rând, ar fi suspectă afirmația Comisiei de la alineatul (4) din decizia atacată, potrivit căreia, „prin ameliorarea trezoreriei grupului, aportul ar trebui să permită angajarea investițiilor necesare pentru îndeplinirea misiunilor sale de serviciu public, misiuni a căror bună executare a devenit delicată, potrivit autorităților franceze", din moment ce s-ar putea pune la îndoială faptul că exclusiv pierderea, pentru primul semestru al anului 2008, a 37 % din 28 % din resursele France Télévisions rezultate din publicitate poate afecta situația financiară a acestei întreprinderi într-o asemenea măsură, încât buna executare a serviciului public în anul 2008 să devină delicată.

38 În al patrulea rând, Comisia ar fi afirmat la alineatul (9) din decizia atacată că concurenții France Télévisions „își adap[tau] în mod progresiv oferta comercială pentru a atrage agențiile de publicitate, propunând spații publicitare și tarife privilegiate pentru 2009 cu condiția ca o parte din cifra de afaceri atrasă de France Télévisions să

le fie acordată începând cu anul 2008", în timp ce reclamantele, în ceea ce le privește, nu și-ar fi modificat în niciun caz ofertele comerciale în condițiile descrise astfel.

39 În al cincilea rând, Comisia nu și-ar fi procurat mijloacele pentru a afla destinația finală a aportului notificat. Astfel, însăși Comisia pretinde că nu cunoaște această alocare finală, întrucât ar indica faptul că „noile resurse puse la dispoziția [France Télévisions] ar trebui în mod normal să crească substanțial trezoreria grupului fără să fie afectată în mod formal". Or, un asemenea comportament nu ar corespunde unei exercitări normale de către Comisie a puterilor sale de control. Aceasta nu ar fi trebuit să fie mulțumită cu afirmațiile guvernului francez și ar fi trebuit să verifice dacă ajutorul acordat îndeplinea cerințele principiului proporționalității. Ar constitui ajutoare pentru funcționare ajutoarele pentru campaniile de publicitate și pentru studiile de piață, destinate comercializării produselor întreprinderii.

40 În concluzie, Comisia nu ar fi dispus de orice informație utilă pentru o examinare corectă a aportului notificat și nu s-a asigurat cu privire la fiabilitatea informațiilor comunicate referitoare la cauza pierderilor de venituri din publicitate ale France Télévisions, fapt care ar fi determinat-o să nu ia în considerare existența unor dificultăți serioase de apreciere, care ar fi trebuit să conducă la deschiderea procedurii oficiale de investigare.

41 În sfârșit, împrejurările că aprecierea ajutorului și compatibilitatea acestuia cu piața comună ar fi durat numai trei săptămâni, durată neobișnuit de scurtă, și că a fost stabilit de către Comisie un singur contact cu autoritățile franceze ar permite existența temerii ca aceasta să nu fi încercat să profite de caracterul puțin transparent al procedurii preliminare pentru a înlătura rapid sau a ignora dificultățile importante care ar fi trebuit să justifice deschiderea procedurii oficiale de investigare. Prin faptul că nu a consultat părțile interesate, Comisia ar fi încălcat principiul contradictorialității.

42 În ceea ce privește argumentația Comisiei potrivit căreia nu este contestată amploarea scăderii veniturilor și a creșterii costurilor de producere a unor programe estimată în decizia atacată, TF1 răspunde că o astfel de contestație ar fi fost inadmisibilă deoarece, privind aprecierea compatibilității ajutorului notificat cu piața comună, aceasta ar fi depășit cadrul acțiunii introduse, limitat la protejarea drepturilor sale procedurale. Această acțiune nu ar viza, înainte de toate, să repună în discuție aprecierile Comisiei din decizia atacată, ci să demonstreze că elementele care au stat la baza acestora ar fi incorecte și acceptate fără nuanță și fără verificare, astfel încât examinarea efectuată de Comisie ar fi insuficientă și incompletă.

43 Comisia, susținută de Republica Franceză și de France Télévisions, contestă argumentele reclamantelor.

44 În ceea ce privește, mai întâi, argumentația reclamantelor potrivit căreia decizia atacată s-ar fi bazat pe inexactități materiale și pe informații insuficiente, Comisia arată că o astfel de argumentație nu ar putea fi admisă decât dacă decizia atacată ar conține într-adevăr astfel de inexactități sau s-ar baza pe astfel de informații insuficiente, dacă Comisia nu putea ignora aceste inexactități sau insuficiențe și, în sfârșit, dacă acestea erau determinante în aprecierea sa asupra compatibilității ajutorului.

45 În ceea ce privește, în primul rând, pretinsa inexactitate materială a deciziei atacate referitoare la cauza pierderilor de venituri din publicitate ale France Télévisions, nu cauza sau cauzele acestor pierderi ar fi determinante pentru a explica decizia atacată, ci creșterea costurilor suplimentare de producere a unor programe.

46 Or, potrivit Comisiei, nici amploarea pierderilor de venituri din publicitate, nici creșterea costurilor suplimentare de producere a unor programe suportate de France Télévisions pentru anul 2008 nu sunt contestate de reclamante și nu s-ar afirma că Comisia ar fi trebuit să aibă îndoieli cu privire la aceste aspecte.

47 Elementele pe care reclamantele și-ar concentra criticile ar fi, în realitate, accesorii în economia raționamentului Comisiei care s-ar întemeia, la alineatul (45) din decizia atacată, în esență, pe concluzia intermediară a alineatului (10) din această decizie, care nu a fost contestat în niciun mod de reclamante. Aceste elemente ar face, în plus, obiectul unei interpretări izolate de către reclamante, în timp ce acestea ar fi nuanțate de alte pasaje ale deciziei atacate.

48 Astfel, Comisia nu ar fi afirmat că exclusiv anunțul din 8 ianuarie 2008 ar explica întreaga diminuare a veniturilor din publicitate, nici nu ar fi exclus faptul că această diminuare ar putea avea alte cauze. În plus, nu s-ar putea nega că acest anunț putea convinge agențiile de publicitate să se adreseze altor prestatori pentru a-și difuza publicitatea. Comisia adaugă, cu titlu categoric subsidiar, că argumentele reclamantelor nu ar demonstra că pierderea de venituri din publicitate ar fi fost cauzată în esență de elemente independente de acest anunț.

49 În sfârșit, Comisia arată că, astfel cum indică trimiterile efectuate în decizia atacată la Deciziile din 10 decembrie 2003 și din 20 aprilie 2005, nu a omis, contrar celor sugerate de TF1, să aprecieze în context informațiile care îi erau transmise.

50 Argumentul reclamantelor potrivit căruia ar fi fost necesară o informație completă referitoare la cauzele pierderilor de venituri din publicitate pentru motivele că nu poate fi acordat un ajutor pentru funcționare pentru a acoperi erorile de gestiune a

activității publicitare a France Télévisions sau, mai mult, că astfel de erori ar trebui sancționate prin nepunerea la dispoziție a unor mijloace publice alternative veniturilor din publicitate necesare totuși serviciului public s-ar baza pe o eroare de interpretare a deciziei atacate și a Comunicării privind radiodifuziunea. Astfel, Comisia arată că articolul 86 alineatul (2) CE permite compensarea costului de funcționare a serviciului public și că respectiva Comunicare privind radiodifuziunea prevede că Comisia trebuie să asigure proporționalitatea finanțării publice a acestor costuri, evitând orice supracompensare. În speță Comisia a procedat astfel. Comunicarea privind radiodifuziunea nu ar rezerva ajutoarele de stat întreprinderilor bine gestionate. Chiar atunci când nevoia de finanțare a serviciului public ar fi consecința unor erori de gestiune, această nevoie de finanțare ar putea conduce la acordarea unui ajutor de stat, cu condiția să nu existe o supracompensare a costului net al serviciului public și să fie respectate toate celelalte condiții prevăzute de Comunicarea privind radiodifuziunea. Ar rezulta că, astfel, Comisia nu avea motive să considere informația de care dispunea drept insuficientă pentru a aprecia compatibilitatea ajutorului.

51 În al doilea rând, în ceea ce privește argumentul potrivit căruia Comisia nu ar fi putut afirma în mod rezonabil, fără să efectueze o analiză precisă a veniturilor și a sarcinilor în cauză, că deficitul veniturilor din publicitate creștea „în mod automat" și proporțional costul net al serviciului public [alineatul (46) din decizia atacată], Comisia arată că evoluția beneficiului net rezultat din activitățile comerciale ale France Télévisions, pe termen scurt, depindea în mod direct de evoluția veniturilor sale din publicitate, niciun indicator nelăsând impresia că respectivele costuri ale activităților sale comerciale puteau să varieze în mod semnificativ în perspectiva anului 2008 examinat în decizia atacată. Prin urmare, ar fi cert că diminuarea veniturilor comerciale era de natură să reducă cu atât mai mult beneficiul net rezultat din activitățile comerciale și să crească „în mod automat" costul net al activităților de serviciu public. Prin urmare, Comisia ar fi identificat în mod corect, în cadrul unei aprecieri prospective, aceste costuri și aceste sarcini, fără să aducă atingere unei aprecieri ulterioare, astfel cum ar atesta alineatul (49) din decizia atacată.

52 În al treilea rând, referitor la pretinsa afirmație inexactă potrivit căreia aportul ar fi fost necesar pentru a permite France Télévisions să angajeze investițiile necesare pentru îndeplinirea misiunii sale de serviciu public, misiune a cărei executare a devenise delicată, potrivit autorităților franceze, Comisia arată că nu se contestă nici că pierderea estimată a veniturilor din publicitate ale France Télévisions în anul 2008 se ridica la aproximativ 5 % din cifra sa de afaceri, nici că France Télévisions ar fi trebuit să suporte, ca urmare a dispariției publicității, costuri mai mari de producere a unor programe.

53 Or, această reducere a veniturilor și aceste costuri noi de producere a unor programe ar fi determinat „în mod automat" o creștere a costurilor nete de serviciu public cu o valoare ce depășește 300 de milioane de euro, așadar cu mult peste valoarea aportului notificat, dacă tendința observată pe primele șase luni continua.

54 O asemenea situație ar fi fost vădit problematică, întrucât, ținând seama de angajamentele Republicii Franceze de a evita ca aporturile de resurse publice să antreneze vreo supracompensare a costurilor nete ale serviciului public, ar rezulta în mod evident că France Télévisions nu ar fi în măsură să facă față acestei creșteri a costurilor sale nete de serviciu public, numai prin utilizarea mijloacelor care îi fuseseră alocate de stat și în lipsa aportului notificat. În aceste condiții, TF1 nu avea niciun temei să pretindă că o asemenea situație nu era de natură să afecteze situația financiară a acestei întreprinderi într-o asemenea măsură, încât buna executare a misiunii de serviciu public în 2008 să devină delicată.

55 În al patrulea rând, în ceea ce privește afirmația pretins inexactă potrivit căreia concurenții France Télévisions și-ar adapta în mod progresiv oferta comercială pentru a atrage agențiile de publicitate, propunând spații publicitare și tarife privilegiate pentru anul 2009 cu condiția ca o parte din cifra de afaceri atrasă de France Télévisions să le fie acordată începând cu anul 2008, Comisia arată că a fost informată cu privire la acest comportament de consilierii unei societăți concurente în cadrul unei

reuniuni care a avut loc înainte de notificarea proiectului de ajutor în cauză, la 29 mai 2008.

56 Acest comportament, ce ține de „o reacție firească” și cu privire la care Comisia ar fi rămas, oricum, prudentă, nu ar constitui în niciun caz decât domeniul unui singur element de motivare accesoriu și superfluu. Astfel, observațiile privind amploarea diminuării veniturilor din publicitate ar rămâne valabile, chiar în ipoteza în care nu s-ar fi stabilit pe deplin că ofertele concurenților France Télévisions erau adaptate astfel încât să atragă cotele de piață ale acesteia din urmă. Comisia arată că nu a fost, așadar, necesar ca această informație să fie supusă principiului contradictorialității și că argumentul M6 cu privire la acest aspect, deoarece nu privește un element esențial al raționamentului Comisiei, nu poate antrena anularea deciziei atacate.

57 În ceea ce privește, în al cincilea rând, argumentul întemeiat pe insuficiența informațiilor privind destinația aportului notificat, insuficiență despre care se pretinde că ar induce riscul de a autoriza un ajutor pentru funcționarea unor activități care nu au legătură cu serviciul public, Comisia arată nu numai că valoarea acestui aport (150 de milioane de euro) era, de la început, cu mult inferioară pierderii estimate a veniturilor din publicitate și creșterii costurilor de producție a unor programe pentru anul 2008 (300 de milioane de euro), ci și că, în plus, Republica Franceză adoptase, în conformitate cu angajamentele sale, dispoziții pentru a evita ca aporturile de resurse publice să antreneze vreo supracompensare a costurilor nete ale serviciului public. În sfârșit, ajutorul examinat nu ar fi fost un ajutor pentru campaniile de publicitate și pentru studii de piață, ci un ajutor destinat compensării costurilor nete ale serviciului public.

58 În continuare, în ceea ce privește argumentele reclamantelor întemeiate pe durata și împrejurările procedurii preliminare de examinare, Comisia arată că durata scurtă a unei asemenea proceduri nu poate constitui, în sine, un indiciu privind existența unor

dificultăți serioase, ci mai degrabă un semn de derulare normală a acestei proceduri, care, prin natură, este scurtă. Articolul 4 alineatul (5) din Regulamentul nr. 659/1999 nu i-ar interzice în niciun caz să statueze în mai puțin de două luni.

59 În plus, Comisia arată că a fost informată cu privire la măsurile avute în vedere cu mult timp înainte de notificarea acestora, la 11 iunie 2008, presa comentând proiectele guvernului francez în cursul primului semestru al anului 2008 și fiind stabilite contacte informale între autoritățile franceze și Comisie în cursul lunii mai 2008. Prin urmare, Comisia ar fi cunoscut foarte bine contextul finanțării France Télévisions, ținând seama de deciziile sale anterioare cu privire la finanțarea acestui post public de radiodifuziune. Examinarea măsurii ar fi durat în practică mai mult de șapte săptămâni, dintre care cinci după notificare, ceea ce nu ar reprezenta nimic neobișnuit. În sfârșit, măsura avută în vedere ar fi fost relativ simplă, iar analiza acesteia nu poate fi calificată drept complexă.

Aprecierea Tribunalului

60 Potrivit unei jurisprudențe constante, procedura oficială de investigare prevăzută la articolul 88 alineatul (2) CE are un caracter indispensabil atunci când Comisia întâmpină dificultăți serioase în a aprecia dacă un ajutor este compatibil cu piața comună. În consecință, Comisia nu se poate limita la faza preliminară de examinare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) CE pentru a lua o decizie de a nu formula obiecții în privința unui ajutor decât dacă, la finalul unei prime examinări, poate dobândi convingerea că ajutorul respectiv este compatibil cu tratatul. În schimb, dacă această primă examinare a condus Comisia la o convingere contrară sau chiar nu a permis înlăturarea tuturor dificultăților ridicate de aprecierea compatibilității acestui ajutor cu piața comună, Comisia are obligația de a obține toate avizele necesare și de a iniția în acest scop procedura prevăzută la articolul 88 alineatul (2) CE (Hotărârea Curții din 20 martie 1984, Germania/Comisia, 84/82, Rec., p. 1451, punctul 13, Hotărârea

Curții din 19 mai 1993, Cook/Comisia, C-198/91, Rec., p. I-2487, punctul 29, Hotărârea Curții din 15 iunie 1993, Matra/Comisia, C-225/91, Rec., p. I-3203, punctul 33, și Hotărârea Curții din 2 aprilie 2009, Bouygues și Bouygues Télécom/Comisia, C-431/07 P, Rep., p. I-2665, punctul 61; a se vedea de asemenea Hotărârea Tribunalului din 18 septembrie 1995, SIDE/Comisia, T-49/93, Rec., p. II-2501, punctul 58).

61 Noțiunea de dificultăți serioase prezintă un caracter obiectiv. Existența unor astfel de dificultăți trebuie să fie căutată atât în împrejurările în care a fost adoptat actul atacat, cât și în conținutul acestuia, în mod obiectiv, prin efectuarea unei analize a motivelor deciziei în raport cu elementele de care dispunea Comisia atunci când s-a pronunțat cu privire la compatibilitatea cu piața comună a ajutoarelor în litigiu (Hotărârea Bouygues și Bouygues Télécom/Comisia, punctul 60 de mai sus, punctul 63, și Hotărârea SIDE/Comisia, punctul 60 de mai sus, punctul 60). Rezultă astfel că controlul legalității efectuat de Tribunal cu privire la existența unor dificultăți serioase, prin natură, depășește verificarea existenței unei erori vădite de apreciere (Hotărârea Tribunalului din 15 martie 2001, Prayon-Rupel/Comisia, T-73/98, Rec., p. II-867, punctul 47; a se vedea în acest sens Hotărârea Cook/Comisia, punctul 60 de mai sus, punctele 31-38, și Hotărârea Matra/Comisia, punctul 60 de mai sus, punctele 34-39, Hotărârea Tribunalului SIDE/Comisia, punctul 60 de mai sus, punctele 60-75, și Hotărârea Tribunalului din 15 septembrie 1998, BP Chemicals/Comisia, T-11/95, Rec., p. II-3235, punctele 164-200).

62 Pe de altă parte, trebuie amintit că, dacă o măsură statală de finanțare a unui serviciu public constituie un ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) CE, această măsură poate fi totuși declarată compatibilă cu piața comună dacă îndeplinește condițiile de aplicare a derogării prevăzute la articolul 86 alineatul (2) CE.

63 La punctul 57 din Comunicarea privind radiodifuziunea, în temeiul criteriului proporționalității finanțării publice cu necesitățile serviciului public, Comisia a arătat că, „pentru a îndeplini [acest criteriu], ajutoarele de stat nu trebuie să depășească costurile nete ale misiunii de serviciu public, ținând cont și de alte venituri directe sau indirecte rezultate din aceasta". Comisia a adăugat că „[d]in acest motiv, beneficiile nete pe care activitățile comerciale le obțin din serviciul public vor fi luate în considerare pentru a evalua proporționalitatea ajutorului".

64 În speță, Comisia a constatat că aportul de 150 de milioane de euro notificat de Republica Franceză „nu era susceptibil să depășească variațiile generate în costul net al serviciului public ca urmare a evoluțiilor veniturilor din publicitate pentru anul 2008 și a necesității de a produce programe suplimentare" [alineatul (47) din decizia atacată].

65 Trebuie să se constate că în mod întemeiat a putut Comisia să efectueze o astfel de constatare și să deducă din aceasta că nu existau dificultăți serioase cu privire la compatibilitatea măsurii în cauză cu piața comună, în temeiul articolului 86 alineatul (2) CE, de natură să justifice deschiderea procedurii oficiale de investigare prevăzute la articolul 88 alineatul (2) CE.

66 Astfel, trebuie să se observe că valoarea aportului de capital care constituie măsura în litigiu este cu mult inferioară valorii totale estimate a costurilor nete suplimentare care decurge din cifrele ce figurează la alineatul (46) din decizia atacată și disimulate în versiunea publică a acestei decizii.

67 Or, în primul rând, trebuie să se constate că, în cererile introductive, reclamantele nu au inițiat nicio contestație care viza repunerea în discuție a valorii estimate a acestor costuri nete suplimentare și nu au formulat nicio cerere privind prezentarea de către Comisie, în scopul unei asemenea contestații, a unei versiuni confidențiale a deciziei atacate.

68 Mai mult, reclamantele nici nu au contestat faptul – care decurge totuși din decizia atacată astfel cum a fost publicată – că valoarea estimată a pierderilor din publicitate pentru anul 2008 și a necesităților de a produce programe suplimentare depășea, cel puțin, 150 de milioane de euro.

69 În memoriile în apărare pe care le-a depus, Comisia, care a arătat în mod expres lipsa unei contestații din partea reclamantelor, a afirmat că valoarea estimată a variațiilor veniturilor din publicitate și a necesităților de a produce programe, care decurge din cifrele ce figurează la alineatul (46) din decizia atacată și disimulate în versiunea publică a acestei decizii, se ridica la peste 300 de milioane de euro.

70 În replicile formulate, reclamantele nu au contestat în niciun caz această valoare de 300 de milioane de euro.

71 Dimpotrivă, TF1 a admis în mod expres această lipsă a unei contestații, arătând că, întrucât nu ar fi pus în discuție compatibilitatea ajutorului, o astfel de contestație ar fi fost inadmisibilă în cadrul unei acțiuni care vizează, precum în speță, exclusiv protejarea drepturilor procedurale (a se vedea punctul 42 de mai sus).

72 Cu toate acestea, trebuie să se constate că, contrar celor susținute de TF1, obiectul prezentei acțiuni nu ar fi împiedicat-o sub nicio formă să conteste, dacă ar fi dorit, valoarea costurilor suplimentare estimată de Comisie pentru anul 2008. Astfel, potrivit

jurisprudenței, împrejurarea că Tribunalul nu poate, în prezența unei dificultăți serioase și ținând seama de competența exclusivă a Comisiei pentru aprecierea compatibilității ajutoarelor de stat cu piața comună, să înlocuiască aprecierea Comisiei cu propria apreciere nu se opune în niciun caz dreptului părților interesate de a invoca, în susținerea unei acțiuni în anulare care vizează protecția drepturilor lor procedurale, argumente care contestă compatibilitatea ajutorului, argumente care trebuie în acest caz apreciate de Tribunal prin prisma existenței unei dificultăți serioase (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 13 ianuarie 2004, Thermenhotel Stoiser Franz și alții/Comisia, T-158/99, Rec., p. II-1, punctul 91, Hotărârea din 4 iulie 2007, Bouygues și Bouygues Télécom/Comisia, T-475/04, Rep., p. II-2097, punctul 93, Hotărârea din 20 septembrie 2007, Fachvereinigung Mineralfaserindustrie/Comisia, T-375/03, nepublicată în Repertoriu, punctul 67, și Hotărârea din 12 februarie 2008, BUPA și alții/Comisia, T-289/03, Rep., p. II-81, punctul 333).

73 Astfel, contrar celor susținute de TF1, ar fi fost perfect admisibil ca aceasta să conteste, dacă ar fi dorit, valoarea creșterii costurilor nete de serviciu public estimată de Comisie în cadrul deciziei atacate și indicată în mod expres de aceasta din urmă în apărare.

74 M6, la rândul său, nici nu a reacționat, în cadrul replicii, la constatarea Comisiei, din cadrul apărării, referitoare la lipsa unei contestații din partea M6 privind valoarea de creștere a costurilor nete de serviciu public estimată de Comisie în decizia atacată.

75 Abia în cadrul ședinței a susținut M6 că nu a contestat estimarea efectuată de Comisie în cadrul acțiunii, tocmai pentru că, pur și simplu, nu ar fi cunoscut valorile în cauză, pe care nu le-ar fi aflat decât în cadrul ședinței. Cu alte cuvinte, întrucât decizia atacată a fost publicată fără indicarea acestor valori, M6 s-ar fi aflat în imposibilitatea

de a formula o contestație și chiar numai de a invoca faptul că, referitor la acest aspect, Comisia ar fi trebuit să aibă îndoieli serioase.

76 Cu toate acestea, Tribunalul consideră că, independent de faptul că această argumentație, prezentată tardiv, este inadmisibilă având în vedere articolul 48 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, aceasta este, în orice caz, neîntemeiată.

77 Astfel, nimic nu ar fi împiedicat M6, dacă ar fi avut, astfel cum pretinde, intenția să își întemeieze acțiunea în anulare pe o contestație a valorii costurilor nete suplimentare estimate de Comisie în decizia atacată, să inițieze această contestație în cadrul cererii introductive, însoțind-o – în cazul în care Comisia nu i-ar fi comunicat deja o versiune confidențială a deciziei atacate – de o cerere privind măsuri de organizare a procedurii sau de cercetare judecătorească vizând prezentarea de către Comisie a unei asemenea versiuni confidențiale. În plus, nimic nu ar fi împiedicat M6 să susțină, *a minima*, că diminuarea veniturilor din publicitate și creșterea costurilor de producere a unor programe avea o valoare mai mică decât valoarea de 150 de milioane de euro a aportului notificat sau cel puțin că trebuia să existe îndoieli serioase în această privință.

78 Or, M6 nu a formulat – cum nu a formulat nici TF1 – o asemenea contestație în memoriile sale și nu a prezentat o astfel de cerere.

79 Prin urmare, M6, confruntată cu realitatea lipsei unei contestații din partea sa privind costurile nete de serviciu public, a încercat în mod eronat să explice, în cadrul ședinței, această lipsă a unei contestații prin împrejurări care nu o justifică în niciun caz și pe care – dacă ar fi dorit – ar fi putut foarte bine să le remedieze.

80 Reiese din considerațiile care precedă că nici TF1, nici M6 nu contestă, în acțiunile introduse, valoarea estimată a costurilor nete de serviciu public suplimentare în anul 2008, deși nicio împrejurare de drept sau de fapt nu priva totuși aceste părți de posibilitatea de a proceda astfel, dacă ar fi dorit.

81 Dincolo de constatările suficiente care precedă, Tribunalul nu poate decât să arate că reclamantele dispuneau, încă dinainte de introducerea acțiunilor, de informații care le convingeau de amploarea diminuării veniturilor din publicitate ale France Télévisions în anul 2008. Această împrejurare poate fi suficientă pentru a explica faptul că reclamantele nu au încercat să conteste creșterea costurilor nete de serviciu public estimată de Comisie în decizia atacată, dar ar fi reportat criticile lor asupra altor elemente ale acestei decizii.

82 Astfel, încă de la data faptelor, era de notorietate publică faptul că France Télévisions cunoștea o diminuare importantă a veniturilor sale din publicitate în anul 2008. Articolele de presă publicate la această dată și prezentate de M6 și de TF1 în anexă la cererile introductive atestau o astfel o scădere foarte importantă a veniturilor din publicitate ale France Télévisions.

83 În continuare, chiar dincolo de aceste informații rezultate din presă, M6 și TF1 dispuneau, la momentul la care au introdus acțiunile în decembrie 2008, de alte informații care subliniau amploarea diminuării veniturilor din publicitate.

84 Reieșea astfel dintr-un raport întocmit în anul 2008 de un cabinet de consultanță la cererea unei asociații de canale de televiziune private – întemeiată de M6, Canal + și TF1 – și prezentat de TF1 în anexă la cererea introductivă că, pe parcursul primului semestru al anului 2008, investițiile în publicitate la France Télévisions scăzuseră cu 37 %.

85 M6 și TF1, precum și Canal + indică, de altfel, în înscrisurile pe care le-au prezentat, acest procent de 37 %, care figura în raportul menționat la punctul precedent, de diminuare a veniturilor din publicitate ale France Télévisions pe primul semestru al anului 2008.

86 În plus, același raport arată că valoarea veniturilor din publicitate anuale ale France 2, ale France 3 și ale France 5, în afara întreruperilor de transmisie regionale, valoare care se ridica la 638 de milioane de euro în anul 2007, ar trebui să se diminueze la o valoare de 510 milioane de euro în 2008, și anume o diminuare de 20 % pe an (128 de milioane de euro).

87 Oricare ar fi concluzia acestor considerații privind informațiile de care dispuneau reclamantele la momentul introducerii acțiunilor, nu este mai puțin adevărat că, astfel cum se arată în mod concludent la punctul 80 de mai sus, valoarea creșterii costurilor de serviciu public pentru anul 2008 (300 de milioane de euro) nu face obiectul, fără o justificare valabilă, al niciunei contestații speciale din partea reclamantelor.

88 În al doilea rând, reclamantele arată în mod eronat (a se vedea punctul 36 de mai sus), în cadrul argumentării lor privind stabilirea insuficienței informațiilor de care dispunea Comisia și al examinării efectuate de aceasta, că Comisia nu ar fi putut, fără să efectueze o analiză precisă a veniturilor și a sarcinilor în cauză, să afirme, la alineatul (46) din decizia atacată, că deficitul veniturilor din publicitate creștea „în mod automat" costul net al serviciului public. În susținerea acestei obiecții se invocă punctul 49 teza finală din Comunicarea privind radiodifuziunea.

89 Punctul 49 teza finală din Comunicarea privind radiodifuziunea prevede că: „[d]oar pe baza unei alocări adecvate de venituri și costuri se poate stabili dacă finanțarea publică se limitează efectiv la costurile nete ale misiunii de serviciu public și dacă poate fi, prin urmare, autorizată în temeiul articolului 86 alineatul (2) [CE]". Această teză

subliniază necesitatea de a garanta, în stabilirea costurilor nete ale serviciului public, că nu se consideră costuri de serviciu public sarcini care nu au legătură cu serviciul menționat, precum și că nu se omite deducerea din costurile brute de serviciu a veniturilor obținute, direct sau indirect, din acest serviciu.

90 Atunci când, la alineatul (46) din decizia atacată, Comisia a considerat că [d]iminuarea veniturilor din publicitate în valoare de [...] euro este susceptibilă să amputeze cu atât mai mult beneficiul net rezultat din activitățile comerciale", aceasta a exprimat, în mod succint, dar clar, poziția conform căreia diminuarea estimată a veniturilor din publicitate în anul 2008 nu era însoțită de nicio scădere a sarcinilor comerciale aferente acestui an de o amploare care poate împiedica stabilirea unui raport de proporționalitate între diminuarea respectivelor venituri și diminuarea beneficiului net rezultat din activitățile comerciale și, prin urmare, între diminuarea veniturilor și creșterea costurilor nete ale serviciului public.

91 Prin urmare, Comisia nu a calificat, contrar celor sugerate de reclamante în cadrul obiecției prin trimiterea la punctul 49 din Comunicarea privind radiodifuziunea, sarcinile suportate pentru obținerea veniturilor din publicitate drept costuri de serviciu public, nici nu a considerat că veniturile din vânzarea de către France Télévisions a spațiilor sale publicitare nu aveau legătură cu serviciul public.

92 În plus, deși Comisia nu a furnizat, la alineatul (46) din decizia atacată menționat, indicații privind elementele care au determinat-o să adopte respectiva poziție, nu este mai puțin adevărat că aceste elemente figurează, pe de altă parte, în decizia atacată și că rezultă din aceasta că în mod întemeiat putea considera Comisia că nicio diminuare semnificativă a sarcinilor comerciale în anul 2008 nu putea fi în mod rezonabil anticipată.

93 Astfel, după ce a arătat că „grupul [France Télévisions] a avut un rezultat net pozitiv în fiecare an în perioada 2003-2007” [alineatul (8) din decizia atacată], Comisia a constatat, în esență, o scădere brutală a veniturilor nete obținute din activități comerciale de la începutul anului 2008. Astfel, Comisia a constatat că diminuarea veniturilor din publicitate „a degradat situația de trezorerie, care a devenit în mod structural negativă în anul 2008” [alineatul (10) din decizia atacată]. Comisia a arătat că dacă această diminuare „trebuia să continue pentru întreg anul 2008, France Télévisions, urmată de autoritățile franceze, consideră că ar ajunge [...] la un rezultat negativ net [...] în anul 2008” [alineatul (10) din decizia atacată]. În plus, Comisia a constatat că aportul notificat viza să acopere o diminuare a veniturilor din publicitate „bruscă și neprevăzută, astfel cum arată bugetul previzional al France Télévisions pentru anul 2008, care a fost întocmit în baza unor ipoteze care nu țineau în niciun caz seama de o astfel de diminuare” [alineatul (21) din decizia atacată].

94 Reiese, în esență, din aceste constatări ale Comisiei efectuate în iulie 2008 pe baza informațiilor disponibile la această dată, că diminuarea veniturilor din publicitate suferită de France Télévisions de la începutul anului nu a fost însoțită de nicio diminuare semnificativă a sarcinilor comerciale legate de activitatea publicitară a France Télévisions și că nu se putea anticipa în mod rezonabil realizarea de economii semnificative la nivelul costurilor de comercializare a spațiilor publicitare în cursul celui de al doilea semestru al anului 2008.

95 Cu alte cuvinte, reiese în mod suficient din elementele cuprinse în decizia atacată că în mod întemeiat Comisia putea să considere că, în ceea ce privește anul 2008, singurul vizat de aportul notificat, nu se putea anticipa nicio economie semnificativă cu privire la sarcinile comerciale care ar împiedica să se concluzioneze că există un raport de proporționalitate între diminuarea veniturilor comerciale și diminuarea beneficiului net.

96 Prin urmare, nu este întemeiat argumentul potrivit căruia Comisia nu ar fi fost în măsură să afirme, astfel cum a procedat în decizia atacată, că deficitul veniturilor din publicitate pentru anul 2008 creștea „în mod automat" costul net al serviciului public.

97 În plus, Tribunalul arată că nici M6, nici, de altfel, TF1 sau Canal +, întreprinderi obișnuite totuși – în calitate de posturi de radiodifuziune comerciale – cu mecanismele și cu sistemele de comercializare a spațiilor publicitare televizate, nu susțin că o diminuare semnificativă a sarcinilor comerciale ale France Télévisions în 2008, care s-ar fi opus stabilirii unui asemenea raport de proporționalitate între diminuarea veniturilor comerciale și diminuarea beneficiului comercial net, ar fi putut fi anticipată în mod concret.

98 În concluzie, nu numai că valoarea creșterii costurilor de serviciu public pentru anul 2008 (300 de milioane de euro) estimată de Comisie în decizia atacată nu face obiectul niciunei contestații (a se vedea punctele 67-87 de mai sus), ci, în plus, această valoare nu este repusă în discuție în mod serios cu ocazia examinării obiecției reclamantelor privind raportul de proporționalitate reținut de Comisie între diminuarea veniturilor comerciale ale France Télévisions și diminuarea beneficiului comercial net (a se vedea punctele 88-97 de mai sus).

99 Ținând seama de ansamblul considerațiilor de mai sus, referitoare la lipsa unei contestații sau a unei repuneri în discuție a valorii estimate de 300 de milioane de euro a creșterii costurilor nete de serviciu public, trebuie să se considere că, având în vedere valoarea aportului notificat (150 de milioane de euro), Comisia nu putea avea nicio îndoială cu privire la respectarea criteriului proporționalității.

100 Această concluzie nu este repusă în discuție de celelalte argumente prezentate de reclamante.

101 În ceea ce privește afirmația TF1 (a se vedea punctul 37 de mai sus) potrivit căreia s-ar putea pune la îndoială faptul că singura pierdere, pentru primul semestru al anului 2008, de 37 % din 28 % din resursele France Télévisions provenite din publicitate poate afecta situația financiară a acestei întreprinderi într-o asemenea măsură, încât buna executare a serviciului public în anul 2008 să devină delicată, această afirmație, pe lângă faptul că nu este susținută, nu ar respecta împrejurarea, amintită la punctul 99 de mai sus, privind diferența între, pe de o parte, valoarea estimată și necontestată a creșterii costurilor nete de serviciu public pentru anul 2008 și, pe de altă parte, valoarea aportului notificat.

102 În ceea ce privește afirmațiile reclamantelor (a se vedea punctele 34 și 38 de mai sus) potrivit cărora decizia atacată ar fi cuprins inexactități întrucât, în primul rând, nu atât anunțul din 8 ianuarie 2008 ar fi cauzat diminuarea veniturilor din publicitate în primul semestru al anului 2008, cât condițiile pieței de publicitate sau o strategie comercială eronată a France Télévisions și întrucât, în al doilea rând, nu s-ar fi dovedit că concurenții France Télévisions și-ar fi adaptat politicile comerciale în condițiile descrise de Comisie, aceste afirmații, considerând că ar fi dovedite, nu influențează cu nimic existența diminuării veniturilor din publicitate în primul semestru al anului 2008, perspectiva previzibilă în mod rezonabil a unei continuări a acestei tendințe în al doilea semestru al anului 2008 și existența necesității de a produce programe suplimentare. Prin urmare, aceste afirmații nu repun în niciun caz în discuție creșterea costurilor nete de serviciu public în anul 2008, estimată de Comisie în decizia atacată și de altfel necontestată de reclamante.

103 Trebuie respins argumentul reclamantelor (a se vedea punctul 35 de mai sus) potrivit căruia Comisia, prin omiterea recunoașterii faptului că diminuarea veniturilor din publicitate ar fi rezultat în esență dintr-o pretinsă eroare a France Télévisions în definirea politicii sale comerciale în anul 2008, nu ar fi creat cadrul adecvat pentru a

putea constata existența unei dificultăți serioase care ține de faptul că aportul financiar ar fi disimulat, în realitate, un ajutor pentru funcționare care viza eliberarea France Télévisions de costurile pe care aceasta ar fi trebuit să le suporte în mod normal în cadrul gestiunii sale curente sau în cadrul activităților sale obișnuite, ajutor care nu ar putea fi autorizat decât în împrejurări excepționale.

104 Astfel, activitatea France Télévisions de vânzare de spații publicitare constituie o activitate comercială care, deși este sprijinită pe producerea de programe de serviciu public difuzate de France Télévisions în cadrul mandatului său de serviciu public, nu constituie totuși, în niciun caz, o activitate de serviciu public. Comunicarea privind radiodifuziunea arată, în această privință, că „dacă organismele publice de radiodifuziune pot desfășura activități comerciale, precum vânzarea de spații publicitare pentru a obține venituri, activitățile respective nu pot fi considerate ca făcând parte integrantă din misiunea de serviciu public” (punctul 36 teza finală din Comunicarea privind radiodifuziunea).

105 Exercitarea de către postul public de radiodifuziune a acestei activități comerciale rezultă dintr-o alegere a statului membru în cauză, efectuată în temeiul competenței sale recunoscute în această privință de Protocolul de la Amsterdam, de a recurge la vânzarea de spații publicitare pe canalele publice de televiziune pentru a reduce sarcina statului de finanțare a serviciului public de radiodifuziune.

106 Or, aportul financiar notificat de Republica Franceză și aprobat de Comisie nu este în niciun caz destinat finanțării acestei activități comerciale de vânzare de spații publicitare. Astfel și contrar celor sugerate de M6, acest ajutor nu este un ajutor pentru funcționarea respectivei activități. Ajutorul menționat nu are ca obiect finanțarea campaniilor de publicitate pe lângă potențiale agenții de publicitate, a studiilor de piață privind politica comercială a France Télévisions sau a oricărei alte cheltuieli care are legătură cu activitatea comercială a France Télévisions.

107 Dimpotrivă, acest ajutor este destinat explicit și exclusiv acoperirii costurilor serviciului public al radiodifuziunii asumat de acest post public de radiodifuziune. Aceste costuri, în valoare estimată de Comisie – și necontestată – de 300 de milioane de euro, sunt, în primul rând, partea din costurile de serviciu public al France Télévisions în 2008 pe care diminuarea veniturilor din publicitate pentru acest an le lasă nefinanțate și, în al doilea rând, costurile de producere a unor programe suplimentare induse în anul 2008 de eliminarea prospectivă a publicității televizate pe France Télévisions.

108 Împrejurarea că o parte din aceste costuri care rămâne în sarcina statului în anul 2008 rezultă din venituri din publicitate mai scăzute nu influențează cu nimic faptul că este vorba, indiscutabil, despre costuri de serviciu public, suportate pentru necesitățile acestui serviciu. Ținând seama de natura costurilor respective, statul membru în cauză nu poate fi împiedicat să asigure finanțarea lor, în caz contrar acesta fiind privat de competența recunoscută de articolul 16 CE și de Protocolul din Amsterdam statelor membre în definirea și finanțarea serviciului public al radiodifuziunii.

109 În consecință, poziția reclamantelor, care constă în a susține că o mai mică eficiență economică invocată a postului de radiodifuziune de serviciu public în exercitarea unei activități comerciale de vânzare a unor spații publicitare este sancționată printr-o acoperire insuficientă – și, prin urmare, incompatibilă cu „îndeplinirea misiunii de serviciu public astfel cum a fost conferită, definită și organizată de fiecare stat membru” (a se vedea Protocolul de la Amsterdam) – a costurilor nete ale serviciului public, este în mod direct contrară dispozițiilor tratatului și, îndeosebi, ale Protocolului de la Amsterdam.

110 Trebuie arătat că ar fi fost cu totul alta situația dacă reclamantele ar fi făcut dovada că existau îndoieli serioase cu privire la destinația efectivă a aportului notificat și, mai exact, dacă ar fi trebuit să existe temerea că acest aport ar fi deturnat de la obiectul său pentru a subvenționa activitatea comercială a France Télévisions.

111 Într-adevăr, într-o asemenea situație și astfel cum se arată în Comunicarea privind radiodifuziunea, ar fi existat riscul să ne aflăm în „prezența unei compensări care depășește strictul necesar pentru îndeplinirea misiunii de serviciu public și a unei practici care «ar afecta condițiile schimburilor și concurenței din Comunitate într-o măsură care ar fi contrară interesului comun» și ar încălca astfel [P]rotocolul [de la Amsterdam]” (punctul 58 teza finală din Comunicarea privind radiodifuziunea).

112 În acest caz, nu ar fi fost posibilă adoptarea de către Comisie, precum în speță, a unei decizii de a nu invoca obiecții în temeiul articolului 4 alineatul (3) din Regulamentul nr. 659/1999. Comisia ar fi trebuit să deschidă procedura oficială de investigare.

113 Or, nu s-a stabilit că Comisia ar fi trebuit să aibă astfel de îndoieli. Mai mult, se arată că aceasta nu și-ar fi procurat mijloacele pentru a afla destinația finală a aportului notificat (a se vedea punctul 39 de mai sus), ceea ce ar reflecta, astfel cum se pretinde, mențiunea acesteia potrivit căreia aportul notificat „cre[ștea] substanțial trezoreria grupului fără să fie afectată în mod formal” [alineatul (11) din decizia atacată].

114 Cu toate acestea, trebuie arătat că reiese în mod evident din decizia atacată că, oricare ar fi modalitățile concrete de alocare a aportului notificat în conturile France Télévisions, acest aport, efectuat sub forma unei majorări a capitalului France Télévisions, nu era notificat de Republica Franceză și nu trebuia utilizat de respectivul post public de radiodifuziune decât pentru serviciul public.

115 Comisia a amintit astfel în mod expres existența angajamentelor asumate de Republica Franceză în contextul procedurii care a dus la adoptarea Deciziei din 20 aprilie 2005 și transpuse în actele cu putere de lege franceze pentru a evita orice supracompensare a costurilor nete ale serviciului public [alineatul (48) din decizia atacată]. Comisia a luat cunoștință de faptul că autoritățile franceze au confirmat că aceste dispoziții s-ar aplica în speță și că respectivele autorități s-au angajat să asigure aplicarea acestora în vederea alocării aportului financiar pentru cheltuieli ce rezultă din obligațiile de serviciu public ale France Télévisions [alineatul (49) din decizia atacată].

116 În sfârșit, Comisia a decis în mod expres ca Republica Franceză să îi raporteze alocarea efectivă a aportului notificat în vederea finanțării obligațiilor de serviciu public ale France Télévisions în termen de trei luni de la închiderea conturilor exercițiului 2008 (punctul 49 și dezvoltarea care figurează la titlul „5. Decizie" al doilea paragraf din decizia atacată).

117 În aceste condiții și având în vedere măsurile de precauție luate astfel de Comisie, atât în ceea ce privește utilizarea concretă a aportului financiar, cât și controlul *a posteriori* al acestei utilizări, Comisia nu avea niciun motiv să pună la îndoială faptul că acest aport – de altfel cu mult mai mic decât valoarea costurilor nete suplimentare care trebuiau compensate – ar fi utilizat pentru alte scopuri decât finanțarea serviciului public al radiodifuziunii.

118 În concluzie, în mod eronat se opun reclamantele – în temeiul unei pretinse ineficiențe economice a France Télévisions în exercitarea unei activități comerciale care nu are legătură cu serviciul public – aportului financiar în cauză, de vreme ce nu putea fi justificată temerea unei subvenționări încrucișate a acestei activități comerciale prin respectivul aport.

119 Considerațiile care precedă conduc de asemenea la inaplicabilitatea trimiterii, efectuate de M6, la Hotărârea Tribunalului din 16 martie 2004, Danske Busvognmænd/Comisia (T-157/01, Rec., p. II-917, denumită în continuare „Hotărârea Danske"), care ar privi, printre alte măsuri, un ajutor sub forma unui aport acordat unei întreprinderi de transport, titulară de contracte de serviciu public în sensul articolului 1 alineatul (4) și al articolului 14 din Regulamentul (CEE) nr. 1191/69 al Consiliului din 26 iunie 1969 privind acțiunea statelor membre în ceea ce privește obligațiile inerente noțiunii de serviciu public în domeniul transportului feroviar, rutier și pe căi navigabile interioare (JO L 156, p. 1, Ediție specială, 07/vol. 1, p. 25), cu modificările ulterioare.

120 Astfel, în timp ce, în speță, aportul financiar de 150 de milioane de euro notificat de Republica Franceză viza în mod specific și exclusiv compensarea costurilor de serviciu public (de altfel de o valoare care depășește cu mult acest aport), în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Danske, punctul 119 de mai sus, ajutorul în litigiu se adăuga remunerației contractuale pe care întreprinderea în cauză o acceptase în mod liber pentru executarea contractelor de serviciu public pe care i le atribuiseră autoritățile contractante daneze (Hotărârea Danske, punctul 119 de mai sus, punctul 88). Cu alte cuvinte, ajutorul din cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Danske, punctul 119 de mai sus, presupunea, în contextul sistemului contractual instituit de Regulamentul nr. 1191/69 modificat, o supracompensare.

121 În plus, în speță, ținând seama de măsurile de precauție și de garanțiile adoptate în decizia atacată, era în mod rezonabil întemeiat să se excludă orice risc al unei utilizări a aportului financiar pentru o subvenționare încrucișată a activității comerciale a France Télévisions. În schimb, în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Danske, punctul 119 de mai sus, ajutorul în litigiu subvenționa întreprinderea în cauză în activitatea sa comercială. Astfel, acest ajutor viza în mod precis să permită acestei întreprinderi continuarea activității sale comerciale în pofida deficitelor cauzate de contractele de serviciu public a căror titulară era și care îi fuseseră atribuite, în urma unei proceduri concurențiale, prin acceptarea unor condiții tarifare nerentabile (a se vedea în această privință Hotărârea Danske, punctul 119 de mai sus, punctele 80, 87 și 88).

122 Astfel, spre deosebire de aportul financiar în cauză, care vizează exclusiv compensarea costurilor nete ale serviciului public al radiodifuziunii cu excluderea oricărei utilizări în scopuri comerciale și care nu afectează, așadar, concurența și schimburile comerciale pe piața vânzării de spații publicitare televizate într-o măsură contrară interesului comun, ajutorul din cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Danske, punctul 119 de mai sus, afecta în mod direct concurența pe piața transportului.

123 În sfârșit, trebuie amintit că activitatea de transport nu poate fi comparată cu activitatea radiodifuziunii publice. Astfel, în timp ce activitatea de transport este, ca atare, indiscutabil o activitate economică și concurențială și serviciul public al transporturilor un serviciu de interes economic general (denumit în continuare „SIEG"), în schimb, în ceea ce privește radiodifuziunea publică, calificarea reținută de SIEG, mai degrabă drept serviciu de interes general neeconomic, se explică mai mult prin impactul pe care radiodifuziunea de serviciu public îl produce, *de facto*, asupra sectorului, de altfel concurențial și comercial, al radiodifuziunii, decât printr-o pretinsă dimensiune comercială a radiodifuziunii de serviciu public (Hotărârea Tribunalului din 26 iunie 2008, SIC/Comisia, T-442/03, Rep., p. II-1161, punctul 153).

124 Astfel, și după cum rezultă din Protocolul de la Amsterdam, serviciul public al radiodifuziunii este „în mod direct legat de necesitățile democratice, sociale și culturale ale fiecărei societăți". În același sens, Rezoluția Consiliului și a statelor membre din 25 ianuarie 1999 privind serviciul public de radiodifuziune (JO C 30, p. 1) arată că acest serviciu public, „având în vedere funcțiile culturale, sociale și democratice pe care și le asumă pentru binele comun, are o importanță vitală pentru garantarea democrației, a pluralismului, a coeziunii sociale și a diversității culturale și lingvistice" (considerentul B al rezoluției) (Hotărârea SIC/Comisia, punctul 123 de mai sus, punctul 153).

125 Aceste considerații explică și justifică faptul că statele membre au convenit prin Protocolul de la Amsterdam că „[d]ispozițiile [T]ratatului [CE] nu aduc atingere

competenței statelor membre de a participa la finanțarea serviciului public de radiodifuziune în măsura în care finanțarea se acordă organismelor de radiodifuziune cu scopul ca acestea să își îndeplinească misiunea de serviciu public așa cum a fost ea conferită, definită și organizată de fiecare stat membru și în măsura în care finanțarea respectivă nu aduce atingere condițiilor schimburilor comerciale și concurenței în Comunitate într-o măsură care ar fi contrară interesului comun, fiind de la sine înțeles că realizarea mandatului acestui serviciu public trebuie să fie luată în considerare".

126 Or, în speță, nu s-a stabilit în niciun caz că Comisia ar fi trebuit să aibă îndoieli în ceea ce privește obiectul și efectele aportului financiar în cauză. Nu exista nicio îndoială că acest aport era acordat France Télévisions exclusiv pentru „îndeplinirea misiunii de serviciu public, astfel cum aceasta a fost conferită, definită și organizată de [Republica Franceză]". În plus, nu exista nicio îndoială, ținând seama de măsurile de precauție adoptate în decizia atacată pentru a evita orice subvenționare încrucișată, că această finanțare nu era de natură să „[modifice] condițiile privind schimburile comerciale și concurența în cadrul Comunității într-o măsură contrară interesului comun".

127 În continuare, în ceea ce privește trimiterea, efectuată de M6 în cadrul ședinței, la punctul 249 din Hotărârea BUPA și alții/Comisia, punctul 72 de mai sus, punct care se referă la a patra din cele patru condiții prevăzute la punctele 88-93 din Hotărârea Curții din 24 iulie 2003, Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, Rec., p. I-7747, denumită în continuare „Hotărârea Altmark" și, în ceea ce privește condițiile prevăzute mai sus, „condițiile Altmark"), trebuie arătat, astfel cum a procedat Comisia, că această trimitere este eronată.

128 Astfel, respectiva trimitere, efectuată de M6 pentru a susține că respectarea celei de a patra condiții Altmark ar condiționa acordarea derogării prevăzute la articolul 86 alineatul (2) CE, se bazează pe o confuzie între condițiile care determină calificarea

unui ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) CE și cele care sunt utilizate pentru a evalua compatibilitatea unui ajutor în temeiul articolului 86 alineatul (2) CE.

129 În această privință, trebuie amintit că aceste condiții Altmark au ca singur și unic obiect calificarea măsurii în cauză ca ajutor de stat, pentru stabilirea existenței unei obligații de notificare a acestei măsuri Comisiei, în ipoteza unui nou ajutor, sau de cooperare cu această instituție, în cazul unui ajutor existent (Hotărârea Tribunalului din 11 martie 2009, TF1/Comisia, T-354/05, Rep., p. II-471, punctele 130 și 131, și Ordonanța Tribunalului din 25 noiembrie 2009, Andersen/Comisia, T-87/09, nepublicată în Repertoriu, punctul 57).

130 De altfel, punctul 249 din Hotărârea BUPA și alții/Comisia, punctul 72 de mai sus, privind cea de a patra condiție Altmark, se înscrie în mod cert în aprecierea Tribunalului referitoare la calificarea măsurii în cauză drept ajutor de stat (aprecierea cuprinsă la punctele 161-258 din Hotărârea BUPA și alții/Comisia, punctul 72 de mai sus), iar nu în aprecierea Tribunalului privind aplicarea derogării prevăzute la articolul 86 alineatul (2) CE (apreciere cuprinsă la punctele 259-310 din Hotărârea BUPA și alții/Comisia, citată anterior).

131 Rezultă din cele ce precedă că trimiterea efectuată de M6 la Hotărârea BUPA și alții/Comisia, punctul 72 de mai sus, se bazează pe o confuzie între testul Altmark, care vizează stabilirea existenței unui ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) CE, și testul articolului 86 alineatul (2) CE, care permite să se stabilească dacă o măsură ce constituie un ajutor de stat poate fi considerată compatibilă cu piața comună (Hotărârea TF1/Comisia, punctul 129 de mai sus, punctul 140).

132 Referitor la a pretinde, astfel cum a procedat în esență M6 în cadrul ședinței, că articolul 86 alineatul (2) CE ar cuprinde o condiție de eficiență economică în furnizarea serviciului public, trebuie arătat, în primul rând, că această pretenție este lipsită de obiect în speță și, în al doilea rând, că este, în orice caz, inexactă.

133 În ceea ce privește în primul rând, lipsa de obiect a acestei pretenții în speță, este suficient să se arate că eficiența economică a France Télévisions în furnizarea SIEG al radiodifuziunii nu este pusă în discuție, nici măcar evocată în prezenta acțiune. Astfel, nu se pretinde în niciun caz că France Télévisions și-ar putea îndeplini obligațiile de serviciu public cu un cost mai redus.

134 Se pune în discuție în prezentele acțiuni numai eficiența economică a France Télévisions în exercitarea unei activități comerciale – vânzarea de spații publicitare televizate – care, deși participă la finanțarea SIEG al radiodifuziunii, nu are legătură totuși cu acest SIEG.

135 Or, presupunând că France Télévisions ar fi fost, astfel cum pretind reclamantele, dar astfel cum contestă în mod formal această societate, ineficientă din punct de vedere economic în activitatea sa comercială de vânzare de spații publicitare, această împrejurare nu ar fi în niciun caz de natură să priveze Republica Franceză de competența sa și de dreptul său de a garanta finanțarea SIEG al radiodifuziunii (a se vedea punctele 104-109 de mai sus), fiind evident că fuseseră luate suficiente măsuri de precauție care permiteau excluderea în mod rezonabil a oricărui risc de subvenționare încrucișată a activității comerciale (a se vedea punctele 110-117 de mai sus).

136 În al doilea rând, în ceea ce privește problema dacă articolul 86 alineatul (2) CE prevede o condiție de eficiență economică a operatorului însărcinat cu serviciul public în furnizarea acestui serviciu, trebuie arătat că, potrivit acestei dispoziții, întreprinderile însărcinate cu gestionarea SIEG sunt supuse normelor de concurență în limitele în care aplicarea acestor norme nu împiedică îndeplinirea în drept sau în fapt a misiunii specifice care le-a fost atribuită, cu condiția ca dezvoltarea schimburilor

comerciale să nu fie afectată într-o măsură contrară interesului Comunității (Hotărârea Curții din 19 martie 1991, Franța/Comisia, C-202/88, Rec., p. I-1223, punctul 11, Hotărârea Curții din 23 octombrie 1997, Comisia/Țările de Jos, C-157/94, Rec., p. I-5699, punctul 28, Hotărârea Curții din 21 septembrie 1999, Albany, C-67/96, Rec., p. I-5751, punctul 102, și Hotărârea Curții din 17 mai 2001, TNT Traco, C-340/99, Rec., p. I-4109, punctul 52).

137 Permițând, în anumite condiții, derogări de la normele generale ale tratatului, articolul 86 alineatul (2) CE vizează concilierea interesului statelor membre de a utiliza anumite întreprinderi, în special din sectorul public, ca instrument de politică economică sau socială, cu interesul Comunității de respectare a normelor de concurență și de păstrare a unității pieței comune (Hotărârea Franța/Comisia, punctul 136 de mai sus, punctul 12, Hotărârea Comisia/Țările de Jos, punctul 136 de mai sus, punctul 39, și Hotărârea Albany, punctul 136 de mai sus, punctul 103).

138 De asemenea, trebuie amintit că nu este necesar, pentru îndeplinirea condițiilor de aplicare a articolului 86 alineatul (2) CE, ca echilibrul financiar sau viabilitatea economică a întreprinderii însărcinate cu gestionarea unui SIEG să fie amenințată. Este suficient ca, în lipsa drepturilor în litigiu, să fie împiedicată îndeplinirea misiunilor specifice atribuite întreprinderii, astfel cum au fost precizate prin obligațiile și sarcinile acesteia, sau ca menținerea acestor drepturi să fie necesară pentru a permite titularului lor îndeplinirea misiunilor de interes economic general care i-au fost atribuite în condiții acceptabile din punct de vedere economic (Hotărârile Curții Comisia/Țările de Jos, punctul 136 de mai sus, punctele 52 și 53, Albany, punctul 136 de mai sus, punctul 107, TNT Traco, punctul 136 de mai sus, punctul 54, și Hotărârea din 15 noiembrie 2007, International Mail Spain, C-162/06, Rep., p. I-9911, punctul 35; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea Curții din 19 mai 1993, Corbeau, C-320/91, Rec., p. I-2533, punctele 14-16).

139 În plus, Comisia, în lipsa – precum în speță – a unei reglementări comunitare armonizate în domeniu, nu este abilitată să se pronunțe cu privire la întinderea misiunilor

de serviciu public ce revin furnizorului de serviciu public, și anume nivelul costurilor legate de acest serviciu, nici cu privire la oportunitatea alegerilor politice efectuate în această privință de autoritățile naționale, nici cu privire la eficiența economică a furnizorului de serviciu public (a se vedea în acest sens Concluziile avocatului general Tesauro în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Corbeau, punctul 138 de mai sus, Rec., p. I-2548, punctul 16, și Concluziile avocatului general Tizzano în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Curții din 22 noiembrie 2001, Ferring, C-53/00, Rec., p. I-9067, I-9069, punctul 51, Hotărârea Tribunalului din 27 februarie 1997, FFSA și alții/Comisia, T-106/95, Rec., p. II-229, punctul 108).

140 Rezultă că problema dacă o întreprindere însărcinată cu SIEG al radiodifuziunii și-ar putea îndeplini obligațiile de serviciu public cu un cost mai redus este lipsită de pertinență pentru aprecierea compatibilității finanțării statale a acestui serviciu prin prisma normelor comunitare în materia ajutoarelor de stat. Ceea ce urmărește să prevină articolul 86 alineatul (2) CE prin aprecierea proporționalității ajutorului este ca operatorul însărcinat cu SIEG să beneficieze de o finanțare care depășește costurile nete ale serviciului public.

141 Rezultă din considerațiile care precedă că nu numai că nu este pusă în discuție în cauză eficiența economică a France Télévisions în furnizarea SIEG al radiodifuziunii (a se vedea punctele 133-135 de mai sus), ci și că această eficiență economică este, în orice caz, lipsită de pertinență pentru aprecierea compatibilității aportului financiar cu piața comună, în temeiul articolului 86 alineatul (2) CE.

142 În sfârșit, în ceea ce privește criticile reclamantelor întemeiate pe durata procedurii de examinare preliminară și faptul că a fost stabilit de către Comisie un singur contact cu autoritățile franceze (a se vedea punctul 41 de mai sus), aceste împrejurări nu constituie în niciun caz indicii cu privire la existența unei dificultăți serioase, ci reflectă mai degrabă, astfel cum arată Comisia, faptul că examinarea compatibilității cu piața comună a măsurii notificate în speță nu ridica nicio dificultate specifică.

143 În lipsa unor dificultăți serioase de apreciere a compatibilității ajutorului cu piața comună, nicio dispoziție care decurge din tratat sau dintr-o altă normă de drept nu impune Comisiei să acționeze altfel decât a acționat în cadrul procedurii preliminare de examinare prevăzute la articolul 88 alineatul (3) CE, nici, mai exact, să asculte persoanele interesate astfel cum ar fi trebuit să procedeze dacă ar fi deschis procedura oficială de investigare în temeiul articolului 88 alineatul (2) CE (a se vedea în acest sens Hotărârea Thermenhotel Stoiser Franz și alții/Comisia, punctul 72 de mai sus, punctul 90). Prin urmare, reclamantele pretind în mod eronat că, prin faptul că nu a consultat părțile interesate, Comisia ar fi încălcat principiul contradictorialității.

144 Ținând seama de considerațiile care precedă, din care rezultă că aprecierea măsurii notificate nu ridica, în lumina informațiilor suficiente de care dispunea Comisia, nicio dificultate serioasă, trebuie să se respingă prezentele motive.

Cu privire la al treilea motiv invocat de M6 și la al doilea motiv invocat de TF1, întemeiate pe o încălcare a obligației de motivare

Argumentele părților

145 TF1, susținută de Canal +, arată că întrucât Comisia nu a cules informațiile necesare și nu a luat în considerare informațiile de care dispunea deja, motivarea deciziei atacate nu poate fi decât lacunară.

146 În plus, motivarea deciziei atacate privind înlocuirea unor resurse publice cu resursele comerciale ale France Télévisions pentru totalitatea pierderilor de venituri din publicitate ar fi inadecvată și insuficientă. Astfel, ar reieși din opiniile anterioare ale Comisiei că ar putea fi deduse din costurile brute de serviciu public numai beneficiile nete care au legătură directă sau indirectă cu executarea serviciului public [a se vedea punctul 57 din Comunicarea privind radiodifuziunea și punctul 123 din Decizia 2004/339/CE a Comisiei din 15 octombrie 2003 privind măsurile puse în executare de Italia în favoarea RAI SpA (JO 2004, L 119, p. 1, denumită în continuare „Decizia RAI")]. Veniturile comerciale care nu au legătură cu serviciul public ar trebui să fie rezervate activităților comerciale și nu ar putea să fie deduse din sarcinile brute ale serviciului public. Or, afirmația potrivit căreia diminuarea resurselor private crește „în mod automat și proporțional" costul net al activității de serviciu public ar încălca această distincție.

147 În replică, TF1 precizează că, în măsura în care noțiunea „venituri comerciale" ar face trimitere la o cifră de afaceri, iar nu la un beneficiu net al sarcinilor comerciale, Comisia, prin poziția amintită la punctul precedent, ar părea să admită, ceea ce ar fi diferit de opiniile sale anterioare, că, în realitate, aportul în litigiu poate compensa nu doar creșterea costului net al serviciului public, ci și costuri comerciale.

148 Prin urmare, decizia atacată nu ar fi suficient motivată în ceea ce privește această schimbare aparentă de metodă a Comisiei în raport cu practica sa anterioară și nici în ceea ce privește lipsa riscului unei subvenții încrucișate. Această încălcare a obligației de motivare ar constitui un indiciu de dificultate serioasă.

149 M6, susținută de Canal +, arată, la rândul său, că decizia atacată nu cuprinde nicio considerație de natură să stabilească exactitatea afirmației potrivit căreia „anunțul din 8 ianuarie 2008 și confirmarea dispariției de la o anumită dată a publicității [au] avut un impact imediat asupra finanțelor France Télévisions". Dincolo de o descriere

a „efectului anunțului” și a scăderii veniturilor din publicitate, decizia atacată nu ar cuprinde nicio explicație economică a legăturii de cauzalitate directă între anunțul din 8 ianuarie 2008 și veniturile scăzute din publicitate ale France Télévisions.

150 În același sens, afirmația care figurează la alineatul (27) din decizia atacată, potrivit căreia „aportul [notificat] reprezintă [...] mai degrabă o compensație pentru efectul anunțului de retragere de pe piața de publicitate făcut de statul de reglementare decât o oportunitate de investiții folosită de statul acționar”, afirmație care nu ar fi susținută și s-ar îndepărta de realitățile pieței de publicitate în Franța, ar confirma lipsa, în decizia atacată, a unei aprecieri circumstanțiate a cauzelor reale privind pierderea de venituri din publicitate ale France Télévisions.

151 Referitor la afirmația cuprinsă la alineatul (9) din decizia atacată privind reacția concurenților care și-ar fi adaptat oferta comercială pentru a atrage agențiile de publicitate care colaborau cu France Télévisions, aceasta ar fi nu numai eronată, ci și, în plus, nejustificată și ar constitui dovada informării inadecvate a Comisiei și a caracterului superficial al analizei acesteia.

152 Prin urmare, Comisia și-ar fi încălcat obligația de motivare. Încălcarea acestei obligații ar constitui dovada existenței unor dificultăți serioase care ar fi trebuit să oblige Comisia să deschidă procedura oficială de investigare.

153 Comisia, susținută de Republica Franceză și de France Télévisions, arată că decizia atacată a fost adoptată la finalul etapei preliminare de examinare a ajutoarelor de stat, care are ca obiect exclusiv să permită Comisiei să își facă o primă opinie cu privire la compatibilitatea parțială sau totală a ajutorului în cauză, fără să se deschidă procedura oficială de investigare. Or, potrivit Comisiei, o astfel de decizie, care se adoptă în termene scurte, trebuie să cuprindă numai motivele pentru care Comisia estimează

că nu se află în prezența unor dificultăți serioase de apreciere a compatibilității ajutorului respectiv cu piața comună. Această decizie nu ar impune decât o motivare sumară.

154 Comisia arată că, în ceea ce privește contextul deciziei atacate, aceasta a intervenit ca urmare a altor două decizii favorabile prin care Comisia a estimat că subvenții pentru investiții și aporturi de capital în favoarea canalelor aparținând France Télévisions constituiau ajutoare compatibile cu piața comună. Chiar dacă aportul examinat în prezenta cauză ar fi diferit de aceste măsuri anterioare, acesta s-ar situa totuși în contextul general al finanțării publice a France Télévisions examinat în cadrul acestor decizii. Prin urmare, Comisia arată că avea motive întemeiate să rețină, în speță, o motivare mai succintă decât cea care ar fi fost prezentată în lipsa unor decizii anterioare.

155 În orice caz, decizia atacată ar cuprinde toate elementele necesare ale raționamentului Comisiei și ar răspunde perfect cerințelor articolului 253 CE.

156 În ceea ce privește argumentul TF1 potrivit căruia, întrucât Comisia nu a cules informațiile necesare și nu a luat în considerare informațiile de care dispunea deja, motivarea deciziei atacate nu poate fi decât lacunară, Comisia constată că acest argument confundă un aspect de fond cu un aspect de procedură. Comisia și-ar fi exprimat în mod clar raționamentul în cadrul deciziei atacate, fapt pe care TF1 nu l-ar contesta, aceasta din urmă estimând doar că acest raționament s-ar baza pe o informație insuficientă și nu ar fi convingător. Or, ar fi vorba în respectivul context despre un aspect de fond, iar nu de motivare, la care Comisia ar fi răspuns deja în cadrul primului motiv.

157 În ceea ce privește argumentul prin care TF1 impută Comisiei faptul că a considerat că orice pierdere de venituri din publicitate (inclusiv venituri ipotetice legate de serviciul public) antrena o creștere a costului net al serviciului public, în timp ce numai pierderile de venituri din publicitate care au legătură cu serviciul public ar putea antrena o asemenea creștere, Comisia arată că este evident că diminuarea constatată era chiar cea a veniturilor comerciale legate de executarea serviciului public. Astfel, ar rezulta din decizia atacată că ajutorul examinat viza compensarea unei scăderi bruște a veniturilor din publicitate ale France Télévisions (precum și creșterea costurilor de serviciu public). Aceste venituri ar rezulta din difuzarea de anunțuri publicitare în cadrul programelor France Télévisions și aceste programe ar fi legate de misiunea de serviciu public a France Télévisions, astfel cum aceasta ar reieși de la alineatul (36) din decizia atacată. Explicația despre care se pretinde că lipsește ar fi, așadar, evidentă și Comisia nu vede sub ce formă ar fi fost necesar să se motiveze în plus decizia atacată.

158 Referitor la obiecția TF1 întemeiată pe faptul că Comisia ar fi confundat veniturile comerciale cu beneficiul comercial net, astfel încât nu s-ar fi protejat suficient împotriva riscului de subvenții încrucișate și s-ar fi îndepărtat de la practica sa anterioară, Comisia arată că nimic nu permite să se considere că sarcinile comerciale ale France Télévisions se puteau diminua semnificativ în 2008, și că, chiar în ipoteza în care France Télévisions ar fi renunțat la o parte din personalul său alocat activităților comerciale, acest fapt ar fi reprezentat, pe termen scurt, un cost suplimentar. Faptul că Comisia nu a speculat, cu ocazia adoptării deciziei atacate, cu privire la ipotetice evoluții în scădere ale costurilor de gestiune a publicității în viitor, nu poate afecta legalitatea deciziei atacate și nu ar contrazice abordarea Comisiei din deciziile sale anterioare.

159 În sfârșit, ar trebui amintit că necesitatea de finanțare a France Télévisions pentru anul 2008 ar fi indusă simultan de o diminuare a veniturilor din publicitate, estimată la 150 de milioane de euro, și de o creștere a costurilor de producere a programelor, estimată la peste 145 de milioane de euro, și anume la totalul de 300 de milioane, în

timp ce aportul notificat ar fi în valoare de 150 de milioane de euro. În consecință, având în vedere dimensiunile acestor cifre, nu s-ar fi intenționat decât să se compenseze jumătate din creșterea costului net de serviciu public al France Télévisions. Din perspectiva dimensiunilor acestor cifre, costurile legate de activitățile comerciale ale France Télévisions ar fi fost, în orice caz, limitate și evoluția lor pe termen scurt perfect neglijabilă.

160 În ceea ce privește argumentul M6 potrivit căruia Comisia nu ar fi apreciat în mod precis condițiile concrete care au condus la pierderea veniturilor din publicitate ale France Télévisions, Comisia arată că nu era esențial, în scopul deciziei atacate, să se verifice cauzele exacte ale acestor pierderi.

161 În ceea ce privește motivarea de la alineatul (9) din decizia atacată, privind cauzele scăderii veniturilor din publicitate ale France Télévisions, elementele contestate de M6 ar fi accesorii în economia deciziei atacate.

162 În ceea ce privește critica din partea M6 privind motivarea de la alineatul (27) din decizia atacată, referitoare la criteriul investitorului privat în economia de piață, Comisia arată că se întreabă cu privire la sensul exact al acestei critici și menționează că acest punct al deciziei atacate cuprinde doar argumente de bun-simț, al căror caracter eronat nu este demonstrat de M6.

Aprecierea Tribunalului

163 Trebuie amintit că, astfel cum rezultă dintr-o jurisprudență constantă, motivarea impusă prin articolul 253 CE trebuie să fie adaptată naturii actului în cauză și trebuie să

menționeze în mod clar și neechivoc raționamentul instituției autor al actului, astfel încât să dea posibilitatea persoanelor interesate să ia cunoștință de temeiurile măsurii luate, iar instanței competente să își exercite controlul. Cerința motivării trebuie apreciată în funcție de împrejurările cauzei, în special de conținutul actului, de natura motivelor invocate și de interesul de a primi explicații propriu destinatarilor actului sau altor persoane vizate în mod direct și individual de acesta. Nu este obligatoriu ca motivarea să specifice toate elementele de fapt și de drept pertinente, în măsura în care problema dacă motivarea unui act respectă condițiile impuse prin articolul 253 CE trebuie să fie apreciată nu numai prin prisma modului de redactare, ci și în raport cu contextul său, precum și cu ansamblul normelor juridice care reglementează materia respectivă (Hotărârea Curții din 22 martie 2001, Franța/Comisia, C-17/99, Rec., p. I-2481, punctele 35 și 36, și Hotărârea din 22 decembrie 2008, Regie Networks, C-333/07, Rec., p. I-10807, punctul 63, Hotărârea Tribunalului din 22 octombrie 1996, Skibsvaerftsforeningen și alții/Comisia, T-266/94, Rec., p. II-1399, punctul 230).

164 În ceea ce privește argumentul TF1 (a se vedea punctul 145 de mai sus) potrivit căruia motivarea deciziei atacate nu poate fi decât lacunară întrucât Comisia nu a cules informațiile necesare și nu a luat în considerare informațiile de care dispunea deja, acest argument trebuie respins, deoarece se confundă, în realitate, cu criticile de esență care denunță pretinsa insuficiență de informare și de examinare a Comisiei, respinse deja în cadrul examinării motivelor de anulare precedente.

165 Referitor la argumentul TF1 (a se vedea punctele 146 și 147 de mai sus) potrivit căruia Comisia s-ar fi îndepărtat, fără motivare, de la practica sa anterioară atunci când ar fi admis o înlocuire a resurselor comerciale cu resurse publice pentru totalitatea pierderilor din publicitate ale France Télévisions, trebuie amintit că, pentru respectarea criteriului proporționalității, „ajutoarele de stat nu trebuie să depășească costurile nete ale misiunii de serviciu public, ținând cont și de alte venituri directe sau indirecte rezultate din aceasta” (punctul 57 din Comunicarea privind radiodifuziunea), Comisia

adăugând că „[d]in acest motiv, beneficiile nete pe care activitățile comerciale le obțin din serviciul public vor fi luate în considerare pentru a evalua proporționalitatea ajutorului” (punctul 57 din comunicarea menționată).

166 În același sens, în Decizia RAI, Comisia a arătat că „[c]ompensarea este admisă numai pentru costurile nete legate de funcția de serviciu public”, că „acest fapt înseamnă că trebuie să se țină seama de veniturile directe și indirecte care provin din serviciul public” și, prin urmare, că „din […] valoarea totală a costurilor serviciului public [...] trebuie să se deducă, de exemplu, veniturile nete din publicitate realizate în cursul retransmiterii unor programe care țin de serviciul public, precum și veniturile nete care provin din comercializarea acestui tip de programe” (punctul 123 din Decizia RAI).

167 Cu toate că, în primul rând, argumentul avut în vedere mai sus al TF1 se întemeiază pe poziția potrivit căreia venituri comerciale care nu au legătură cu serviciul public nu sunt deduse din sarcinile brute ale serviciului public, având drept corolar faptul că o diminuare a unor astfel de venituri comerciale nu poate avea ca efect creșterea costurilor nete ale serviciului public (a se vedea punctul 146 de mai sus), este suficient să se constate că diminuarea veniturilor comerciale constatată în speță privea venituri legate de serviciul public, deoarece era vorba despre veniturile rezultate din vânzarea de spații publicitare inserate în producerea de programe de serviciu public difuzate de France Télévisions. În consecință, Comisia nu s-a îndepărtat în niciun caz de la practica sa anterioară prin faptul că a considerat că diminuarea veniturilor din publicitate ale France Télévisions antrena o creștere a costurilor nete de serviciu public.

168 Cu toate că, în al doilea rând, prin argumentul avut în vedere mai sus, astfel cum este acesta formulat în cadrul replicii (a se vedea punctul 147 de mai sus), TF1 impută Comisiei că a confundat noțiunea de venituri comerciale cu noțiunea de beneficiu net și că a admis, prin urmare, îndepărtându-se de la practica sa anterioară și fără explicații, că aportul notificat putea compensa costuri comerciale, s-a constatat deja (a se vedea punctele 90 și 91 de mai sus) că Comisia nu a confundat noțiunile vizate mai sus, ci a considerat, în esență, că diminuarea estimată a veniturilor comerciale în

anul 2008 nu era însoțită de nicio variație a sarcinilor comerciale de o amploare care poate împiedica stabilirea unui raport de proporționalitate între diminuarea respectivelor venituri și cea a beneficiului net și, prin urmare, între diminuarea veniturilor și creșterea costurilor nete ale serviciului public. Ținând seama de această apreciere, Comisia nu s-a îndepărtat de practica sa anterioară.

169 Rezultă din considerațiile care precedă că, întrucât Comisia nu s-a îndepărtat în niciun caz de la practica sa anterioară, argumentul TF1 întemeiat pe lipsa de motivare în această privință trebuie respins ca întemeiat pe o premisă eronată.

170 Referitor la argumentele (a se vedea punctele 149-151 de mai sus) prin care M6 denunță, în esență, caracterul insuficient al examinării cauzelor exacte ale diminuării veniturilor din publicitate și caracterul eronat și nejustificat al afirmației Comisiei de la alineatul (9) din decizia atacată privind reacția concurenților la anunțul din 8 ianuarie 2008, trebuie arătat că aceste argumente se confundă, în esență, cu obiecțiile prezentate în cadrul motivelor de anulare precedente, respinse deja.

171 Rezultă din considerațiile care precedă că prezentele motive de anulare, întemeiate pe încălcarea obligației de motivare, trebuie respinse.

172 Întrucât reclamantele au căzut în pretenții cu privire la toate capetele de cerere, prezenta acțiune trebuie respinsă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

173 Potrivit articolului 87 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Potrivit articolului 87 alineatul (4) din același regulament, statele membre care intervin în litigiu suportă propriile cheltuieli de judecată.

174 Întrucât reclamantele au căzut în pretenții, acestea trebuie obligate la suportarea propriilor cheltuieli de judecată, precum și la plata cheltuielilor de judecată efectuate de Comisie și de France Télévisions, potrivit cererii acestora din urmă.

175 Canal +, intervenientă în susținerea concluziilor reclamantelor, precum și Republica Franceză, intervenientă în susținerea concluziilor Comisiei, vor suporta, fiecare, propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a cincea)

declară și hotărăște:

1) Respinge acțiunile.

2) Obligă Métropole télévision (M6) la suportarea propriilor cheltuieli de judecată efectuate în cauza T-568/08, precum și la plata cheltuielilor de judecată efectuate de Comisia Europeană și de France Télévisions în această cauză.

3) Obligă Télévision française 1 SA (TF1) la suportarea propriilor cheltuieli de judecată efectuate în cauza T-573/08, precum și la plata cheltuielilor de judecată efectuate de Comisie și de France Télévisions în această cauză.

4) Republica Franceză și Canal + vor suporta, fiecare, propriile cheltuieli de judecată în cauzele T-568/08 și T-573/08.

Vilaras Prek Ciucă

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 1 iulie 2010.

Semnături